

אוניברסיטת בר-אילן
החוג המשולב למדעי החברה
סמינריון עיוני
"דפוסי התנהגות חברתית וכלכלית של
מיעוטים בחברות מגוונות ומשתנות"
74-435-01
ד"ר אורלי מירון

מטרת הסמינריון :

להניח תשתיות רב-תחומיות, דמוגרפיות, חברתיות וכלכליות, לחקר בין-תחומי של אוכלוסיות מיעוט בעולם בכלל, ובמדינת ישראל, המשופעת במיעוטים, בפרט.
 בסמינריון ידונו סוגיות תיאורטיות בחקר מיעוטים ויוצגו מקרי מבחן.

עבודה סמינריונית :

הצגת רפראט בפני הכיתה תוקדם להגשת עבודה סמינריונית.
 רשימת נושאים מוצעים תוגש לסטודנטים בראשית שנה"ל.

תוכן הסמינריון :

תנועות הגירה, קולוניאליזם, שינויים גיאופוליטיים ואחרים, הינם הגורמים הבולטים בהיווצרותם של מיעוטים. המחקרים החברתיים, בינתחומיים ורב-תחומיים כאחד, מתמודדים עם סוגיות מורכבות דוגמת: שוק העבודה והמיעוטים; אסימילציה חברתית וכלכלית של מהגרים; טמיעה דתית ותרבותית ועוד.
 במסגרת הסמינריון יידונו הנושאים הבאים:

1. מאפייני מיעוט.
2. סוגי מיעוטים.
3. היווצרות מיעוטים: הגירה (מרצון/כפויה), חברות קולניאליות ואינטר ואינטר-קולוניאליות.
4. דמוגרפיה של מיעוטים.
5. גישות תיאורטיות לחקר כלכלת מיעוטים ומבנים כלכליים של מיעוטים; עובדים ויזמים אתניים; שיטות לניתוח תהליכי שינוי במבנה כוח עבודה של מיעוט באספקלריית כוח עבודה דומיננטי.
6. גישות תיאורטיות לחקר הסוציולוגיה של מיעוט.
7. אסימילציה ומיעוטים.
8. מקרי מבחן בעולם: מיעוטים בארה"ב, בדרום אפריקה; באנגליה; בבלקן; במדינות חבר העמים; במרכז אסיה.
9. מיעוטים יהודיים: עבר, הווה ועתיד.
10. מיעוטים במדינת ישראל.
 ההתייחסות הפרטנית למיעוטים תעשה לאור הגישות התיאורטיות השונות שתוצגנה במהלך הקורס. באופן זה, תהא לסטודנט ההזדמנות לעמת את ה"תיאוריה" עם ה"מציאות".

ביבליוגרפיה מומלצת :

מרבית המאמרים יידונו במהלך הסמינריון ע"פ הנחיית המרצה.
 להלן דוגמאות ממבחר הביבליוגרפיה (ממוינת לפי אי-בי) עליה

מבוסס הקורס:

1. בן-רפאל, אליעזר (תשמ"ט) "עדתיות וחברה בישראל" עמ' 73-94 בתוך: ש. סטמפלר (עורך) אנשים ומדינה החברה הישראלית. תל-אביב: הוצאת משרד הביטחון. **שמור סוציולוגיה לפי אנש. ומ (103956)**
2. בנסקי, טובה; יהודה דון; תקוה לקר-דרויש; ארנסט קראוס (תשנ"א). יהודי עיראק בישראל בחברה ובכלכלה. הוצאת אוניברסיטת בר-אילן והמכון לחקר יהדות בבל. **שמור סוציולוגיה לפי יהו.עי (159230)**
3. ברום, ל., פ. סלזניק וד.ה. ברום (1975), "מיעוטים", פרק שמיני בתוך: ל. ברום, פ. סלזניק וד.ה. ברום, עיקרי הסוציולוגיה, ת"א: צ'ריקובר. **שמור סוציולוגיה לפי ברו.עק (86976)**

4. דרויש-לקר תקווה (תשמ"ז). יהודי עיראק בכלכלה. רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן.
בספריה המרכזית (מדף פתוח) D 83 לקר. יה (56259)
5. יפתחאל, אורן (1993) המחקר על המיעוט הערבי בישראל ויחסו עם הרוב היהודי. גבעת חביבה: המכון לחקר השלום.
אין
6. נהון, יעקב (1984), מגמות בתעסוקה - המימד העדתי, מחקרי מכון ירושלים לחקר ישראל, מס' 10, ירושלים.
E 305.8 נהו.מק (31501)
7. סמוחה, סמי (1984), "שלוש גישות בסוציולוגיה של יחסי עדות בישראל", מגמות, כ"ח (2-3), עמ' 169-206.
כתב עת באולם 4
8. סמיונוב, משה ונח לוי אפשטיין (תשמ"ט), "ריבוד עיסוקי ומוביליות של קבוצות אתניות בישראל". עמ' 410-425 בתוך: ש. סטמפלר (עורך) אנשים ומדינה החברה הישראלית. תל-אביב: הוצאת משרד הביטחון.
שמו סוציולוגיה לפי אנש.ומ (103956)
9. פרס, יוחנן (1977²), יחסי עדות בישראל. ת"א: ספרית הפועלים ואוניברסיטת ת"א.
שמו סוציולוגיה לפי פרס.יח (114742)
10. קוזנץ, סימון (1972) המבנה הכלכלי של יהדות ארה"ב - מגמות בעת האחרונה. ירושלים: המכון ליהדות בת זמננו, האוניברסיטה העברית.
933.5(73) קוז.מב
11. Aldrich, Howard and Roger Waldinger (1990). "Ethnicity and Entrepreneurship". Annual Review of Sociology 16:111-135.
כתב עת וגם כתב עת אלקטרוני
12. Anthias, Floya (1992). Ethnicity, Class, Gender and Migration. Aldershot: Avebury.
שמו סוציולוגיה לפי ANT (240486)
13. Arrow, Kenneth J. (1972). "Models of Job Discrimination". Pp.83-102 in Anthony H. Pascal (Ed.) Racial Discrimination in Economic Life. Lexington, Mass.: Heath.
331.113 RAC בספריה לכלכלה
14. Banton, Michael (1983). Racial and Ethnic Competition. Cambridge: Cambridge University Press
שמו סוציולוגיה לפי BAN (9547)
15. Barth, Frederick (1969). "Introduction", Pp.9-38 in F.Barth (Ed.) Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference. Boston: Little, Brown.
שמו מדעי המדינה לפי ETH (368040)
16. Becker, Gary S. (1971²). The Economics of Discrimination. Chicago:Chicago University Press.
331.113 BEC (145627)
17. Bonacich, Edna (1972). "A Theory of Ethnic Antagonism - The Split Labor Market". American Sociological Review 37 (October): 547-559.
כתב עת וגם כתב עת אלקטרוני
18. Krausz, Ernest (1971). Ethnic Minorities in Britain. London: MacGibbon and Kee.
שמו סוציולוגיה לפי KRA (136714)
19. Kunz, E.F. (1973). "The Refugee in Flight: Kinetic Models and Forces of Displacement". International Migration Review, 7 (Summer): 125-146.
כתב עת וגם כתב עת אלקטרוני

20. Kuznets, Simon (1960³). "Economic Structure and Life of the Jews". Pp.1597-1666 in L. Finkelstein (Ed.) *The Jews, Their History Culture and Religion* Vol. II. New York: Harper & Brothers Publishers.
(119229) A08 JEW בספריה המרכזית (מדף פתוח)
21. Light Ivan, Sabagh Georges, Mehdi Bozorgmehr and Der-Martirosian (1993). "Internal Ethnicity in the Ethnic Economy". *Ethnic and Racial Studies* 16(4): 581-597.
כתב עת
22. Petersen, William (1958). "A General Typology of Migration." *American Sociological Review* 23 (June):256-266.
כתב עת וגם כתב עת אלקטרוני
23. Rex, John (1970). *Race Relations in Sociological Theory*. London: Weidenfeld and Nicolson.
(500970) REX שמור סוציולוגיה לפי
24. Schermerhorn, R.A. (1970). *Comparative Ethnic Relations: A Framework for Theory and Research*. New York: Random House.
(501051) SCHE שמור סוציולוגיה לפי
25. Schaefer Richard T. (1988³). *Racial and Ethnic Groups*. Glenview, Illinois: Scott, Foresman and Company.
(83172) SCHA שמור סוציולוגיה לפי
26. Van Amersfoort Hans (1982). *Immigration and the Formation of Minority Groups*. (From Dutch: Robert Lyng). Cambridge: Cambridge University Press.
(3196) AME שמור סוציולוגיה לפי
27. Wilson Kenneth L. and Martin, Allen W. (1982). "Ethnic Enclaves: A Comparison of the Cuban and Black Economies in Miami." *American Journal of Sociology* 88(1): 135-160.
כתב עת וגם כתב עת אלקטרוני